

PO „VRHUNSKEM SREČANJU“ NA DUNAJU

Je nevarnost nove svetovne vojne dokončno odstranjena?

**Kennedy in Hruščev sklenila ohraniti medsebojne stike - Sreča-
nje, ki ga vsi ocenjujejo kot koristno za utrditev miru na svetu**

»Srečanje na Dunaju je bilo samo zato uspešno, ker ni bilo neuspešno«. S temi nekoliko čudnimi, a vendar preprostimi besedami je londonski laburistični dnevnik Daily Herald ocenil dvodnevni sestanek med Kennedyjem in Hruščevom, ki je bil in je še vedno v središču pozornosti vse svetovne javnosti. Zanimanje za izid prvega srečanja med novim ameriškim predsednikom in sovjetskim ministrskim predsednikom je bilo toliko večje, ker je Kennedy med voilnim bojem večkrat svečano izjavil, da se nikakor ne bo udeleževal tako imenovanih vrhunskih sestankov, ne da bi bila ta srečanja predhodno temeljito pripravljena po rednih diplomatskih poteh. Javnost se je zato upravičeno spraševala, kakšni so bili vzroki, zaradi katerih je ameriški predsednik skoraj iznenada popolnoma spremenil svoje stališče in odletel na Dunaj na sestanek s Hruščevom.

Njegov preobrat pa postaja naravnost zagoneten, če se spomnimo, da je Kennedy že v prvih mesecih vladanja doživel — ne morda po svoji krivdi — tri grenke poraze, in sicer na Kubi, južni Koreji in nazadnje v Laosu. Zakaj je torej kljub vsemu temu pristal na »vrhunsko srečanje«?

Na ta vprašanja je danes seveda nemogoče natančno odgovoriti in so zato možna le razna ugibanja. Prav tako nemogoče je z gotovostjo zvedeti, od katere strani je prišla prva pobuda za ta sestanek, kar bi bilo brez dvoma koristno za lažje razumevanje dogodkov in natančnejše ocenjevanje njihovega pomena.

Razgovori med Hruščevom in Kennedyjem dne 3. in 4. t. m. so trajali skupno kakih deset ur. Več ur sta voditelja dveh najmočnejših držav na svetu prebila samo v prisotnosti svojih dveh tolmačev, tako da je predmet razprave ostal še bolj odtančico tajnosti. Le proti koncu razgovorov sta poklicala k sebi svoje sodelavce, med katerimi sta bila zunanja ministra: Rusk in Gromiko.

ZAKLJUČNO POROČILO

V nedeljo popoldne je bilo izdano tole skupno, kratko poročilo: Državnika sta zaključila »dvodnevne koristne razgovore, med katerimi sta pregledala stanje odnosov med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo, kakor tudi vprašanja, ki zadevajo obe državi«.

»Zadnji dan — nadaljuje poročilo — sta skupno s sodelavci razpravljala o vprašanju jedrskih poskusov, razoroževanja in Nemčije«. Državnika »sta ponovno poudarila, da podpirata ustanovitev nevtralnega in

neodvisnega Laosa«, katerega vlado naj si zberejo tamkajšnji prebivalci sami, ter sta hkrati poudarila potrebo po mednarodnih dogovorih, ki naj jamčijo »nevtralnost in neodvisnost« države. V tej zvezi sta priznala »važnost dejanske prekinitve bojev«.

»Predsednik in prvi minister — zaključuje poročilo — sta se dogovorila, da bosta ohranila stike glede na vsa tista vprašanja, ki zadevajo tako dve državi kot ves svet«.

»BREZ GROZENJ IN ULTIMATOV«

Medtem ko Hruščev o tem sestanku še ni govoril svoji javnosti, je Kennedy ob prihodu v Washington imel po televiziji govor, ki ga je poslušalo 100 milijonov Amerikancev. O sestanku na Dunaju je dejal, da je šlo za »odkrito in izčrpno izmenjavo mnenj brez nevljudnosti, brez groženj in brez ultimativ«. Priznal je, da ni bil sprejet noben »temeljni sklep«, kar pa je bilo že prej predvideno, ker na Dunaju ni šlo za »vrhunsko pogajanje«, temveč predvsem za srečanje, na katerem sta obe strani natančno pojasnili svoja stališča. Potek razgovorov — je dejal Kennedy — je sicer potrdil, da so si stališča, ki jih državi zavzemata do raznih vprašanj, povsem nasprotna, vendar koristnost sestanka je v tem, da so bila ta stališča ob zaključku razgovorov »natančno določena in da se je na obeh straneh zmanjšala nevarnost, da bi se zmotili v računih«.

Ameriški predsednik je na koncu dejal, da obstajajo po srečanju na Dunaju večje možnosti za nadaljevanje razprave o vseh problemih. Obe strani se zavedata, da lahko druga drugi povzročita »strašna razdejavanja in da se je zato treba izogniti vojni«.

TUDI SOVJETI ZADOVOLJNI

Kot smo že omenili, Hruščev o sestanku s Kennedyjem še ni govoril. Ob odhodu z Dunaja je le izrazil upanje, da bodo ti razgovori prispevali »k mirnemu reševanju vseh mednarodnih problemov, k čimprejšnji rešitvi vprašanja razoroževanja, k vzpostavitvi dobrih odnosov med vsemi ljudstvi in končno k trajnemu miru med vsemi državami«.

Neko umirjeno zadovoljstvo izhaja tudi iz pisanja sovjetskega tiska. Vodilni moskovski dnevnik je po sestanku med drugim pisal, da samo naivnež lahko pričakuje, da se bo mednarodni položaj zboljšal samo po prvi izmenjavi mnenj. »Toda oblačno nebo — pravi list — se je nekoliko razjasnilo in upamo, da bodo izginili vsi oblaki in da se bo vse nebo popolnoma razvedrilo«.

Tako Amerikanci kot Sovjeti soglasno izjavljajo, da je bilo dunajsko srečanje koristno in da je treba nadaljevati pogajanja o vseh spornih vprašanjih. Kateri so glavni sporni problemi?

Laos, razoroževanje in zahodni Berlin

Odgovor na to vprašanje najdemo v skupnem poročilu, izdanem po razgovorih med dvema državnikoma. Od vseh omenimo najprej problem Laosa, ki je še najbolj aktualen. Amerika in Sovjetska zveza soglašata, da mora ta prednjeazijska dežela postati nevtralna in neodvisna država, kar ji je treba zagotoviti s primernimi mednarodnimi dogovori. Hruščev in Kennedy sta se na Dunaju domenila, da se bosta zavzemala za prekinitve sedanjih sovražnosti. Toda prav včeraj se je razširila vest, da se boji v Laosu nadaljujejo in da je padla v roke filokomunističnih čet Pathet Laoa važna postojanka Zahodu naklonjenih sil, zaradi česar so se zlasti v Londonu začeli spraševati, ali je sploh pametno in koristno, da se nadaljujejo pogajanja, ki so sedaj v teku v Ženevi.

Ker v Laosu ni konca bojev, temveč se celo poostrujejo, obstaja nevarnost, da edini sporazum, ki sta ga na Dunaju dosegla Kennedy in Hruščev, ne rodi vsaj začasno nobenega uspeha.

Kar se tiče razoroževanja, je Hruščev ba- je med razgovori odločno vztrajal na svojem starem stališču, po katerem bi nadzorstvo nad razoroževanjem in njegovo izvedbo bilo treba poveriti tričlanskemu odboru, katerega člani bi bili po en predstavnik komunističnega in zahodnega tabora ter en zastopnik nevtralnih držav. Vsakdo od teh pa bi imel pravico veta.

Gre za načrt, ki ga zahodnjaki odločno odklanjajo in ki dejansko onemogoča, da bi sedanja ženevska pogajanja o prekinitvi jedrskih poskusov privedla do kakšnega uspeha.

Nadaljnje vprašanje, ki globoko razdvaja zahodni in komunistični tabor, je bivša nemška prestolnica Berlin. Znano je, da je Hruščev trdno odločen tako ali drugače dokončno rešiti celotni nemški problem. Svoj čas je bil predlagal, naj se zahodni Berlin, ki je pod nadzorstvom zapadnih sil, spremeni v svobodno mesto in je celo dal zahodnjakom šest mesecev časa, da se odločijo.

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 11. junija, ob: 9.30 Slovenski narodni motivi; 19.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »V krempeljih Rdečelaseca«, mladinska radijska igra (Zora Tavčar), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — Kronika tedna v Trstu; 14.30 Sedem dni v svetu; 14.45 Pojeta Dana Filipič in Franc Koren z Avenikovim kvintetom; 15.10 Orkester Gvido Cergoli; 17.00 Tvorinca sanj, obzornik filmskega sveta; 19.00 Nedeljski vestnik; 21.00 Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi: »Grešnik bolan se ohaja« (Martin Jevnikar); 22.00 Nedelja v športu.

• PONEDELJEK, 12. junija, ob: 13.30 Godalni orkestri; 18.00 Italijansčina po radiu; 18.30 Mladji solisti: violončelist Adriano Vendramelli in pianist Roberto Repini; 19.00 Znanost in tehnika — Mario Kalin: »Razvoj strojev v gradbeništvu«; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 Heinrich Marschner: »Vampire«, opera v dveh dejanjih. Približno ob 21.25 »Opera, avtor in njegova doba«, nato Nove knjige in izdaje; 23.00 Ljubljanski jazz ansambel.

• TOREK, 13. junija, ob: 18.00 Radijska univerza — Miran Pavlin: Nova obzorja sodobne metalurgije: »Nove aluminijeve zlitine«; 18.30 Stjepan Sulek: Simfonija št. 3 v E-molu. Orkester Jugoslovanske RTV vodi Milan Horvat; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Za kulisami druge svetovne vojne — Saša Martelanc: »Mrtvi major pripravlja zaveznikom pot«; 21.30 Koncert tenorista Janeza Lipuščka, pri klavirju Zdenka Lukec-Carjeva; 22.00 Poezija starodavnih orientalskih ljudstev — Franc Jeza: »Arabska poezija«.

• SREDA, 14. junija, ob: 18.00 Slovenščina za Slovence; 18.30 O glasbi in glasbenikih v anekdotah — Dušan Pertot: »Skladatelji med seboj: Beethoven in Rossini«; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. Milan Stare); 20.30 Avtor tromesčja — Italo Svevo: Manjvrednost, drama v 1 dej. (Prevod Martin Jevnikar). Igrajo člani RO; 22.10 Slovenske zborovske skladbe.

• CETRTEK, 15. junija, ob: 18.00 Radijska univerza — Rafko Dolhar: Človek in okolje: »Demografija in mizerija«; 19.00 Širimo obzorja — Slike iz goriške preteklosti — Rado Bednarik: »Turške poplave po naših krajih«; 20.30 Veliki simfonični orkestri. Približno ob 21.10 Književnost — Virgilio Brocchi: »L'esca« (Vaba), ocena Josip Tavčar; 22.00 Pavle Merku: »Po festivalu sodobne glasbe v Zagrebu«.

• PETEK, 16. junija, ob: 18.00 Italijansčina po radiu; 19.00 Soča in vzgoja — Ivan Theuerschuh: Nekaj o zdravstveni pedagogiki; 21.00 Gospodarstvo in delo; 21.15 Koncert operne glasbe; 22.00 Obletnica tedna — Filibert Benedetti: »Pisatelj Maksim Gorki, ob 25-letnici smrti«; 22.15 O slovenski klavirski glasbi — Janko Grilc: »Po drugi svetovni vojni: Vilko Ukmar«.

• SOBOTA, 17. junija, ob: 13.30 Dobrodošle! Plošče prvič v oddaji; 15.30 »Poroka Ivane Phile«, igra v enem dejanju (Bruno Magnoni - Martin Jevnikar), igrajo člani RO; 18.00 Sprehod v prirodo — Tone Penko: »Cmrlje«; 18.30 Simoniti: Samošpevi za orkester. Orkester RTV iz Ljubljane vodi avtor sam; 19.00 Pomenek s poslušalkami; 20.40 Zbor »Emil Adamič«; 21.00 »Odpri, Aleksandra!«, radijska drama (Mario Pezzati - Desa Kraševac), igrajo člani Radijskega odra.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 11. junija, nedelja: 3. pobinkoštna, Barnaba
- 12. junija, ponedeljek: Leon, Antonina
- 13. junija, torek: Anton Padovanski
- 14. junija, sreda: Robert
- 15. junija, četrtek: Vid, Modest
- 16. junija, petek: Frančišek
- 17. junija, sobota: Adolf

SEGNU POJDE V BEOGRAD

Italijanski zunanji minister Antonio Segni, ki se je pravkar vrnil z večdnevnega potovanja na Japonskem, pojde 28. t. m. na tridnevni uradni obisk v Beograd. S tem bo vrnil obisk, ki ga je lanskega decembra opravil v Rimu jugoslovanski zunanji minister Koča Popović.

Zlo v kali

Topovski streli in zvonjenje z vseh cerkva so pozdravili včeraj teden prvi rojstni dan popolnoma samostojne Južnoafriške republike. Ta velika pokrajina, ki meri 1 milijon 200.000 kvadratnih kilometrov ter ima 17 milijonov prebivalcev, je doslej tvorila sestavni del britanske državne skupnosti ali Commonwealtha, kot samoupravni dominion. Imela je lastno vlado in svoj parlament. Iz britanske skupnosti pa je izstopila prav zaradi plemenskega razlikovanja. Ministrski predsednik Verwoerd se odločno bori proti pravicam 10 milijonov črnih domačinov in zahteva, naj imajo vso oblast v rokah belci.

Isto politiko zagovarja tudi novi državni predsednik Karel Swart, ki je bil v sredo slovesno ustoličen v glavnem mestu Pretoriji. Domačini - črnici se slavlja niso udeležili. Proglasili so celodnevno stavko, ki pa ni popolnoma uspela. Zaradi plemenske diskriminacije je pretrgala diplomatske stike z Južnoafriško republiko tudi Združena arabska republika. Nova republika nosi v sebi zaradi zastarelega naziranja o plemenitih in manj plemenitih rasah kal razdora že ob svojem rojstvu.

Žrtvam nacizma

Zapadna Nemčija in Italija sta prejšnji teden podpisali posebno pogodbo v prid italijanskim državljanom. Nemčija se je obvezala, da bo izplačala 6 milijard in 240 milijonov lir odškodnine vsem italijanskim državljanom, ki so jih nacisti odgnali v taborišča ali so kako drugače pretrpeli škodo od hitlerjanskih rabljev. Tako bo vsaj delno popravljena krivica, zagrešena nad tisoči nedolžnih žrtev.

Je nevarnost nove vojne odstranjena?

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kennedy pa je še pred odhodom v Evropo ter zlasti po razgovorih z De Gaullem odločno izjavil, da smatra svobodo zahodnega Berlina in zahodne Nemčije za »življenjsko korist« Združenih držav in vsega Zapada. Pristavil je nadalje, da je Amerika pri obrambi zahodnega Berlina pripravljena »stvegati vse«, se pravi, da je pri tem pripravljena uporabiti tudi silo.

Ameriški predsednik je o tem gotovo seznanil tudi Hruščeva. Tako je povsem osvojil stališče zahodnonemškega kanclerja Adenauerja, ki ga v tej točki odločno podpira tudi De Gaulle.

Kennedy je z Dunaja takoj odletel v London, kjer se je srečal z ministrskim predsednikom Macmillanom in ga seznanil s potekom in z vsebino razgovorov s sovjetskim ministrskim predsednikom. Iz skupnega poročila, ki je bilo izdano po razgovorih, izhaja, da Kennedyjevo, De Gaullovo in Adenauerjevo stališče o Berlinu podpira tudi britanski državnik.

Spričo takšnega stanja nastane vprašanje, kaj bo naredil Hruščev v prihodnjih mesecih. Nekateri sodijo, da bo še proti koncu leta Sovjetska zveza sklicala zborovanje predstavnikov vseh držav, ki so sodelovale v vojni proti Hitlerjevi Nemčiji, ter predlagala, naj se dokončno uredi nemško vprašanje. Če bi se zahodne države ne udeležile konference ali če bi se pogajanja razbila, bi Sovjetska zveza sama podpisala mi-

Krvavi ponedeljek

Medtem ko se v Evianu pogajajo zastopniki svobodnih Alžircev s francosko vlado, niso prenehali atentati ne v Alžiru ne v Parizu. V ponedeljek ob eni uri zjutraj je nastala po pariških ulicah in rovih podzemne železnice prava bitka med Alžirci in policijo. Prvi so napadli z ročnimi granatami policijski avto. Nastal je splošen alarm. Na petih krajih je prišlo do streljanja. V nekem hotelu so se Alžirci zabarikadirali in jih je morala policija štiri ure oblegati. Zjutraj so našli deset mrtvih in več deset tisoč ranjenih na obeh straneh. Vse to so slaba znamenja za uspešni konec pogajanj.

NASER PROTI SOVJETOM

Predsednik Združene arabske republike Naser je v torek objavil v egiptovskih dnevnikih oster napad na vmešavanje Sovjetske zveze v notranje zadeve Egipta in z njim povezanih držav.

Naser je namreč veljal za tihega prijatelja Sovjetske zveze, odkar so zapadne države nastopile leta 1955 v vprašanju Sueškega prekopa proti njemu. Protisovjetsko zadržanje predsednika Naserja zadobi še bolj značilne poteze zato, ker se prav te dni nahajajo v Kairu zastopniki 22 držav, kateri pripravljajo sestanek nevezanih držav.

Naser in Tito sta namreč za začetek jeseni povabila na zborovanje 22 tako imenovanih nevezanih držav ali takih, ki ne pripadajo nobenemu bloku. Pristanek za to važno politično zborovanje v Kairu so dale vse povabljenе države, razen Venezuele. Te države, ki hočejo ustvariti popolnoma nevtralen blok, nameravajo sredi trenja dveh velikih mlinskih kamnov Vzhoda in Zahoda pripraviti tla za mirno sožitje vseh narodov.

rovno pogodbo s komunistično vzhodno Nemčijo. Zahodnjaki bi seveda ostali v zahodnem Berlinu, le nadzorstvo nad cestami in železnicami, ki vodijo v mesto, bi prišlo v roke oblastvom vzhodne Nemčije. V tem primeru se lahko zgodi, da nastanejo kakšni nevarni zapletljaji, če bi novi oblastniki skušali ovirati in morda braniti dostop zavezniki silam v Zahodni Berlin ali če bi kakorkoli ovirali promet med mestom in zahodno Nemčijo.

Večina zahodnih opazovalcev pa danes prav zaradi kolikor toliko povoljnega poteka dunajskega srečanja močno dvomi, da bi si odgovorni državni komunističnega tabora upali zaradi Berlina tako napeti lok, da bi se pretrgal in povzročil svetovno katastrofo, po kateri bi ne bilo ne zmagovalcev ne premagancev.

Ker se tako komunisti kot zapadnjaki tega dobro zavedajo in ker med obema taboroma obstaja ravnovesje sil, je nova svetovna vojna kratkomalo nemogoča. S tem pa ni rečeno, da bo tudi konec tekme med dvema taboroma. Boj pojde dalje, le da se bo bil z drugimi sredstvi in na drugih, zlasti gospodarskih področjih. Mnogo sil pa bo sta oba tabora potrošila v tekmah za pridobivanje mladih azijskih in afriških narodov, ki se v čedalje večjem številu osvobajajo kolonialističnega jarma. Od izida te tekme pa je morda odvisna usoda vsega sveta.

Koliko je Slovencev v Italiji?

Vprašanje, koliko je Slovencev na Tržaškem ozemlju, sta v zadnjih časih načela prof. Schiffrer v »Gazzetinu« in bivši diplomat Diego de Castro. Razpravlja se o načinu, ki naj nepristransko določi narodno pripadnost; ali naj bo odločilen občevalni jezik ali osebna izjava ali kakšen drugačen način štetja. Schiffrer je na osnovi šolske statistike v letu 1951 preračunal, da znaša število Slovencev v šestih občinah tržaškega ozemlja okrog 40.000 oseb, kar tvori eno sedmino vsega tržaškega prebivalstva.

Ta osnova ne more biti popolnoma zadovoljiva, ker dobro vemo, da obiskuje dosti otrok iz slovenskih družin italijanske šole. Pustimo sedaj ob strani vprašanje, iz katerih vzrokov. De Castro je tudi mnenja, da se mora že enkrat objektivno določiti število slovenske manjšine, posebno še ker je po Londonskem sporazumu vlada vezana na upoštevanje odstotka slovenskega prebivalstva v upravnih okrožjih. Predlaga pa, naj se pri določevanju narodne pripadnosti upošteva poznanje obeh jezikov.

Predlog ni povsem jasen in tudi ne privede do objektivnih odgovorov. Pri bodočem ljudskem štetju bodo morala oblastva izvesti določevanje po vsem slovenskem etničnem območju in vključiti tudi Beneško

Slovenijo. Upoštevati bo pa treba več dejstev za objektivno ugotovitev narodne pripadnosti, in sicer: družinsko pripadnost, občevalni jezik in tudi lastne izjave. Predvsem pa se bo moralo štetje izvršiti v duhu popolne svobode in brez kakršnegakoli tlaga pritiska. Potem bomo videli, da živi v mejah republike dosti več Slovencev, kakor se jih običajno navaja.

Ofenziva v Laosu

Kljub pogajanjem v Evianu niso topovi v Laosu še utihnili. Severne čete so zasedle središče Ban Padonga, ki so ga doslej držale vladne čete. Približno en teden je vladal na fronti popoln mir, v torek so pa rdeče čete začele bombardirati iz stotin topov postojanke južnih oddelkov. Po peturnem obstreljevanju so rdeči oddelki prešli v napad in so prodrli na jug.

Uspeh ni prav velik, pomemben pa je, ker je ves svet upal, da se bodo po dogovoru med Kennedyjem in Hruščevom ustavili boji v Laosu.

NAZADOVANJE SOCIALISTOV

V nedeljo so bili poklicani k volivnim žaram prebivalci iz pokrajine Polesine ob spodnjem toku Pada. Doslej so imeli tam večino socialisti in komunisti. Pri nedeljskem glasovanju so pa nazadovali, zlasti socialisti. Njih glasilo »Avanti« poudarja, da je za manjše število njih glasov krivo v prvi vrsti izseljevanje delavcev. Rovigo in okolica, kjer sta imeli doslej moč levičarski stranki, sta prešla nekoliko na desno. V sami stranki je že prišlo do očitkov, kdo je zagrešil, da se volivci usmerjajo drugam.

Tujina nas redi

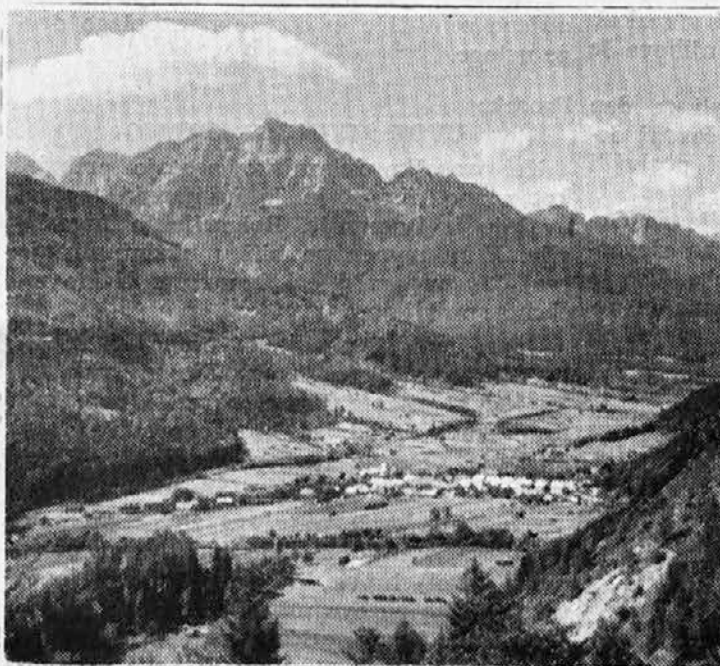
Tujski promet in zaslužki izseljencev sta dve važni postavki v italijanskem gospodarstvu. Posebno izseljenci pošiljajo v domovino precejšnje vsote. V prvih treh letošnjih mesecih so poslali 47 milijard lir. Na prvem mestu so italijanski delavci, ki služijo po raznih evropskih državah. Drugi največji dotok pa prihaja od zaluzkov italijanskih delavcev v Ameriki. Med Slovenci so na zaslužek iz tujine najbolj navezani naši rojaki iz Beneške Slovenije.

Italijanska manjšina v Istri

Tržaški socialdemokratski prvak Giorgio Cesare je v zadnji številki revije »Trieste« objavil članek o dejavnosti italijanske manjšine v Istri. V uvodu piše, da živi danes v Istri kakih 10.000 Italijanov. Omenja nadalje, da bodo od 15. do 18. junija pokazali v Kopru razne dejavnosti manjšine. V Istri obstaja Združenje Italijanov, ki ima 13 kulturnih krožkov po raznih krajih. Italijanske šole obiskuje okrog 1800 učencev.

Cesare se zavzema za tesnejše stike med manjšino in matičnim narodom in izraža željo, da bi se na vodilna mesta v manjšinskih organizacijah v Istri postavili novi ljudje, češ da bi to prispevalo k boljši zaščiti manjšin in sožitju v tukajšnjih krajih.

Podkoren in Ponce nad Planico

Zdaj bo le konec

Naši bralci se gotovo spominjajo, da se že nekaj mesecev vleče v Rimu obravnavanje proti Ghianiju, Inzoli in Fenaroliju zaradi umora Fenarolijeve žene. Časopisje je o tej črni kroniki pisalo na dolgo in široko, kot da je zadeva za vso zemeljsko oblo življenjske važnosti. V nedeljo bo pa pisanja konec, ker je določen izrek rabsodbe že za v soboto ponoči.

Užaljeni Lauro

V Neaplju županuje že nekaj časa monarhistični mogočnik in lastnik velike Trgovske mornarice Achille Lauro. Njegovi pristaši imajo od 80 svetovalcev le 29 mest, vendar imajo zaradi moči in bogastva očeta župana vso oblast v mestu. Od časa do časa pa jim opozicija le maje stolčke. V ponedeljek so v mestnem svetu glasovali o občinskem proračunu. Zanj so glasovali le monarhisti, trije novofašisti so se vzdržali, vsi ostali so pa glasovali proti predloženemu sporazumu. Po izidu glasovanja je Lauro naznanil, da odstopa z vsemi svojimi somišljeniki. Ta nastop bo verjetno imel posledice tudi za splošni politični položaj v državi.

Garibaldi je kriv

V Enni na Siciliji se je zgodila čudna nesreča. Glavni junak risorgimenta Garibaldi, ki je s svojo tisočerico osvobodil otok od burbonskega nasilja, je padel na glavo dvajsetletni Mariji Potenza. Seveda ni padel s svojim telesom in sabljo, marveč v svoji sliki s težkim okvirjem. Podoba, ki je bila obešena na balkonu sedeža republikanske stranke, se je odtrgala in treščila na glavo mimoidočega dekleta. Ko so jo peljali v bolnišnico, je kot pristna republikanka vzkliznila: »Saj ni Garibaldi kriv!«

Kri in žveplo izpod oblakov

Že v knjigah starega rimskega zgodovinarja Livija beremo, da je nekoč deževalo kri in kamenje. Strah in groza sta spreletavala ljudi tudi v srednjem veku, ko so prebirali v starih kronikah poročila o takih čudnih pojavih. Pomenili so jim začetek razburljivih dogodkov, vojn, lakote, bolezni.

V resnici se pa o takih nenavadnih vremenskih pojavih sliši tudi dandanes. Razlagamo si jih pa iz čisto naravnih vzrokov. Najbolj pogost izmed teh redkih pojavov je rdeči ali krvavi dež. Nastane pa takole: vetrovi dvigajo v puščavah rdečkasti pesek in ga nosijo v naše kraje. Pod Alpami se južni veter ohladi in začne deževati; med kapljicami se pa vsiplje na tla prah, ki pokrije z rdečkasto skorjo tla in strehe. Ljudje se pa v strahu križajo, češ, kri dežuje.

Po velikih vulkanskih izbruhih začne padati med dežjem tudi pepel in drobni delci vulkanskega kamenja, plovca. Prvi tak pepelnat dež so kronisti zabeležili v Carigradu leta 472. Ob takih pojavih se tudi sonce za-

megli, ker plavajo prašni drobcici iz ognjeniških izbruhov tudi po cele mesece v ozračju. Ob izbruhu vulkana Krakatan na Malajskem otočju je znašala gmota iz pepela in plovca v zraku nad 2 milijona kubičnih metrov. Ta gmota je krožila nekaj tednov po ozračju, iz katerega sta deževala pepel in pesek na površino 827.000 kvadratnih kilometrov.

Veliko pozornost vzbuja na majhnem površju tudi žveplen dež. Tega pa povzroča rastline, in sicer iglavci. Žveplenorjavi cvetni prah se dvigne ob vetrovnem vremenu v zrak, kjer se pomeša z vodnimi hlapci ter pada kot žvepleni dež na zemljo.

V Aziji, kjer se širijo obsežne tatarske stepe, pa tamkajšnji prebivalci komaj čakajo, da začne padati »mana« z neba. Vsaj enkrat na leto pada prav zares. V južnoruskih in azijskih stepah raste namreč nekakšna nizka smreka. V poletni pripeki se iglice posuše in razpadejo v prah. Veter ga dvigne in nanese na robove step, kjer ga revni prebivalci nabirajo in pečejo iz njega kruh.

Tržaškega

Opčine:

RAZSTAVA V OTROŠKEM VRTCU

Slovenski in italijanski otroški vrtec na Opčinah sta priredila 7. t. m. tradicionalni razstavi ročnih del svojih gojencev za konec šolskega leta. Naši slovenski malčki so se resnično postavili, seveda po zaslugi svoje pridne in prizadevne učiteljice, gospe Valerije. Starši in vsi drugi, ki so obiskali razstavo, so lahko občudovali raznovrstne ročne izdelke iz papirja in plastiline, zlasti pa še številne risbe v zvezkih in na stenah.

Starši so bili kar presenečeni, da imajo v svojih otrokih take... bodoče umetnike. Prav posebno so se postavili s svojimi reliefi v plastilini ali z risbami Rada Sosič, Adrijan Sosič, Suzana Guštin, Rosana Sosič, Boris Košuta, Robi Gantar, Mira Kraus, Marko Starc, ki je za svoja 4 leta že pravi »strokovnjak« za podmornice in daljnometne rakete, Adrijan Mondič, Marina Mrak, Evelina Jeza, Živa Cunja, Barbara Lapornik, Irenka Sosič in vsi drugi. Smisla za barve jim pač ni mogoče odrekati. Tudi v razkošni barvni pestrosti si daje duška njihova še čisto brezskrbna mladost.

Starši pa so lahko prisostvovali ta dan tudi pouku, le da jim na žalost čas ni dopuščal, da bi se v obilnejši meri poslužili te pravice.

Zadnji dve nedelji v maju je bilo na Opčinah prvo sv. obhajilo, posebej za slovenske in posebej za italijanske otroke. Vse je bilo zelo lepo pripravljeno, le vreme je nekoliko nagajalo. Razžalostilo pa nas je, da je bilo slovenskih otrok le štirinajst, skoro desetkrat manj kot italijanskih, kar niti ne ustreza razmerju etničnih skupin na Opčinah. Mnogi starši namreč pošiljajo iz narodne nezavednosti svoje otroke v italijansko šolo, dejstvo pa je tudi, da imajo slovenske družine pri nas zelo malo otrok, po enega ali dve, medtem ko so italijanske družine številnejše, zlasti družine priseljencev z juga in iz Istre.

Šolska prireditve

Slovenska osnovna šola na Opčinah priredi v soboto, 10. t. m., v Prosvetnem domu, zaključno šolsko prireditev. Na sporedu sta igra: »Butalski policaj in Cefizelj« ter petje. Začetek ob 18. uri. Vabljeni starši in ljubitelji mladine.

Nabrežina:

INDUSTRIJSKI TEČAJ SPREMENJEN V ŠOLO

Na zadnji seji devinsko-nabrežinskega občinskega sveta je predsedujoči podžupan sporočil, da je prosvetno ministrstvo odobrilo sklep občinske uprave, po katerem se dosedajni slovenski industrijski tečaj v Nabrežini spremeni v redno triletno industrijsko šolo. Gre za obveznost, ki izhaja še iz londonskega sporazuma in ki je bila izvedena, kot vidimo, šele te dni, ko je poteklo več kot šest in pol leta od podpisa omenjene listine.

V začetku seje so bila postavljena razna vprašanja. Tako se je svetovalec D. Legiša pozanimal, če je odbor že stopil v stik z vodstvom podjetja, ki ima v zakupu krajevno avtobusno službo, da bi se podaljšala proga tudi do Medje vasi in Slivnega.

Odgovorjeno mu je bilo, da so v teku razgovori, kar zadeva Medjo vas, medtem ko je treba za drugo vas počakati, da se prej uredi cesta Nabrežina-Slivno.

Svetovalec dr. Škerk je vprašal, kako je z ureditvijo in popravilom župnišča v Šempolaju. Pojasnjeno je bilo, da je bila ta zadeva predana Tehničnemu uradu v Trstu. Isti svetovalec se je tudi zanimal, kaj je uprava ukrenila v zvezi z nameravano ustanovitvijo zavoda za teoretično fiziko. Odgovorjeno je bilo, da občinska uprava ni v tej zvezi ničesar ukrenila, ker meni, da gre za mednarodno ustanovo, ki sama razpolaga z ogromnimi sredstvi in zato tako majhne občine sploh ne potrebuje.

Razni svetovalci pa se s takim stališčem niso strinjali. Na koncu je bila zato sprejeta resolucija, v kateri se vlada naproša, naj posreduje pri pristojnih mednarodnih oblastvih, da bi se omenjeni zavod ustanovil na področju devinsko-nabrežinske občine, kjer je bilo v ta namen brezplačno ponujeno zemljišče in dane na razpolago druge usluge.

Prosek:

UVOZ ŽIVINE V ITALIJO

Na proseško železniško postajo prihaja, kot znano, živina, ki jo italijanski trgovci uvažajo iz Romunije, Bolgarije in Jugoslavije. V ta namen so bili v bližini postaje svoj čas zgrajeni hlevi, kamor za živino začasno spravljajo.

Opozorjeni smo bili, da osebe, ki so za to delo odgovorne, ne ravnaajo z živino tako, kot bi morale. Prečestokrat se baže krši jo natančni predpisi, ki prepovedujejo trpinčenje ali grdo ravnanje z živino. V tej zvezi so nam med drugim povedali tole:

1. da ima vsak transport živine premalo strežnega osebja;
2. da živina med potjo nima dovolj hrane in vode;
3. da strpajo v železniške vozove preveliko število živali;
4. da hude konje puščajo med krotkimi, tako da pridejo nekateri do Proseka vsi obrčani in ogrizeni;
5. da pustijo v istem vozu majhne in velike konje;
6. da strpajo v posamezen voz čimveč konj in jih ne privežejo;
7. da prevažajo tudi visoko breje kobile, kar je proti vsem predpisom;
8. da je enakega ravnanja deležno tudi govedo;
9. na proseški postaji strpajo čimveč živine v določen prostor, tako da utrujene živali sploh ne morejo počivati;
10. večasih jih puščajo kar zunaj na hladu. S tem živina, ki je že tako malo hranjena in utrujena, lahko postane žrtev kake kužne bolezni, katera nato lahko preide tudi v naše domače hleve.

Očividci so nam nadalje povedali, da med prevozom večkrat pogine kaka žival, posebno konji, prav zaradi slabega ravnanja. Tudi gnoja z vozov baže ne skidajo, temveč nanj raztrosijo le nekaj stelje, zaradi česar živina posebno poleti hudo trpi.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V soboto, 10. junija, ob 20.30 in v nedeljo, 11. junija, ob 17. uri v Ljudskem domu v Križu

Emmerich Kálmán

»CARDASKA KNEGINJA«
opereta v treh dejanjih

Za vse te prekrške se pristojna oblastva čisto premalo zanimajo, saj ob vsakokratnih pregledih izjavljajo, da je vse v redu. Za pravilno poslovanje transportov je odgovorna tudi železniška uprava, ki pa do slej redno molči in s tem dopušča nepravilnosti.

Ko je nekdo opozoril, da obstajajo natančni predpisi, kako je treba v teh primerih ravnati z živino, so mu odgovorili, da ti predpisi veljajo za železnico v Trbižu. Čudno se nam zdi, da je živina, ki jo uvažajo preko Trbiža, deležna drugačne, boljše nege.

Zvedeli smo, da se za to, kar se dogaja na proseški železniški postaji, že zanima Združenje za zaščito živali, ki bo ukrenilo vse, kar je potrebno, da se spoštujejo predpisi.

SOLSKO OBVESTILO

Solski skrbnik sporoča, da je v tajništvih srednjih šol s slovenskim učnim jezikom na ogled uredba vladnega komisariata, nanašajoča se na imenovanja poverjenih profesorjev in suplentov na srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom tržaškega ozemlja za šolsko leto 1961/62.

Prošnje za nadomestna mesta je treba predložiti do 20. junija t. l.

Beneška Slovenija

ST. PETER OB NADIŽI

V Beneški Sloveniji so duhovniki pravi reveži in to morda dosti bolj kot drugod. Pomislite, da morajo za vsakdanji kruh, oziroma za polento beračiti od hiše do hiše. Miloščine v cerkvi ali v kakšni drugi obliki tudi ne dobe dosti, ker so ljudje revni in še teh je malo.

Takšne razmere so dobro znane tudi prefekturi. Videmski prefekt se je o tem tudi sam lahko prepričal. Saj je večkrat prišel v naše kraje v spremstvu pokrajinske svetovalke Brollo-Selan. V tej zvezi je bržkone tudi podpora, ki je bila nakazana za popravilo župnišč. Priznati moramo, da so ravnali pri razdeljevanju nepristransko, ker so pomagali tudi slovenskim župnikom.

PODBONESEC

Zvedeli smo, da bo naša občina zaprosila za več milijonov (menda 15) posojila. Denar naj bi se uporabil za gradnjo novega šolskega poslopja. Nova šola naj bi služila v prvi vrsti strokovnemu in obrtnemu izobraževanju. Predvsem manjka po vseh naših krajih strokovnih šol, katere so v prvi vrsti potrebne za naše ljudi, ki gredo na delo v tujino. Tam potrebujejo kvalificiranih delavcev, ne pa težaških moči.

O tem vprašanju bi se morali pogovoriti tudi veljaki Krščanske demokratske stranke v videmski pokrajini, ki so se prejšnji teden zbrali na posebnem sestanku v Vidmu. Razpravljali so o vprašanju cest, občinskih podpor, o šolskih stavbah, davčnem pritisku in o potrebah gospodarsko zaostalih krajev. Vsa ta vprašanja so v začetku tega tedna predložili v presojo vladnim predstavnikom.

Nič pa ne vemo, ali so govorili tudi o pravicah, o potrebah in krizi v občinah, koder prebivajo Slovenci. Z eno šolsko stavbo ne bo še nič urejeno. Treba je bolj smotrnega dela in upoštevanja pravic tudi slovenske manjšine.

Iz Goriške

Gorica

STARI IN BODOCI ŽUPAN

Dosedanji župan dr. Bernardis je naslovil na goriške meščane poslovilni proglas. V uvodu prosi za opravičilo, če ni mogel v svojem več kot 12-letnem županovanju izpeljati vseh svojih načrtov. Pravi pa, da mu je bil vedno pri srcu blagor mesta in se za to ni bal nobenih žrtev.

Tu vmes bi slovenski občinarji imeli marsikaj dostaviti in se vprašati, ali je bila županova skrb res tako nepristranska. Zdaj, ob slovesu pa za enkrat molčimo.

Potem nadaljuje župan, da se je zahvalil patronu Italije sv. Frančišku za pomoč in da je prosil v Assisiju, da bi bil iste deležen tudi njegov naslednik pri svojem težavnem poslu.

Vprašanje nasledstva na županskem sedenju se pa ne rešuje tako gladko, kot se je spočetka mislilo. V ospredje prihajajo imena dr. Poterzia, dr. Tripanija in prof. Fabrisina. V sami večinski stranki se glede kan-

didatov pojavljajo nasprotja. Pokrajinski odbor Krščanske demokracije je sestavljen po večini iz leve struje. K tej pa Poterzio, ki je že osem let podžupan, in večina novoizvoljenih svetnikov ne pripada. Volivci so pa največ prednostnih glasov dali za dr. Poterzia. Zato so nastala ugibanja, kdo bo bodoči župan. Besedo imajo pa še socialni demokrati, brez katerih ne bo mogoče sestaviti večine v občinskem svetu. Ti baje zahtevajo za svojo pomoč mesto podžupana in podpredsednika pokrajinskega sveta.

Prvo krhanje

Dokončna sestava goriškega občinskega sveta še ni tako jasna, kot se zdi na prvi hip. Ne samo v stranki Krščanske demokracije, ampak tudi v misovski stranki ni nekaj v redu. Izvoljeni svetovalec lesni industrialec Crocetti je odstopil, še preden se je občinski svet zbral k prvi seji. Menda ni Crocettiju po volji, ker je prejel najmanj prednostnih glasov, čeprav zastopa stranko že več let na občini. Če bo ostavka sprejeta, bo prišel na njegovo mesto Ottavio Rosolin, ki je istrski begunec.

Socialni demokrati se tudi pripravljajo, kdo naj postane goriški podžupan: profesor Zuccali ali odvetnik Devetag. Prvi ima še

gramov. Če upoštevamo, da stane en kilogram tobaka približno deset tisoč lir, lahko zračunamo, da so v Gorici pokadili v ianskem letu nad pol milijarde lir. Seveda ni v teh številkah zajeta tudi velika množina tobaka, ki pride preko meje in ki odnese državnemu monopolu precej dobička.

RUPA

Že nekajkrat se je v naši fari načelo vprašanje zidave ali preskrbe poslopja za župnišče. Naši dušni pastirji so že leta brez pravega doma. Stancvanje za župnike in prostori za župne urade so pod tujo streho. Zdaj se pa sliši, da se pogajajo za nekdanjo Jakilovo hišo v Rupih. Zadeva pa menda ni tako enostavna, ker bo treba imeti cpravka z več dediči. Potrebno pa je, da se že enkrat tudi v naši fari poskrbi za dostojno župnišče.

SOVODNJE

Našo vas je pretresla v torek zjutraj neverjetna in nenavadna novica. Ko je šla neka sosedka na njive proti Vipavi, je ugledala na drevesu truplo neznanega moškega, ki je viselo na vrvi. Prihiteli so orožniki in sodna komisija, ki je ugotovila, da je obošeni 24-letni mladenič Roman Tomsič. Doma je iz trdne posestniške družine. Kaj je gnalo mladeniča v prezgodnjo smrt, ni natančno znano. Bog bodi mrtvem milostljiv sodnik!

KRMIN

Po volitvah so se duhovi tudi v krminski občini že pomirili. Možaki, ki jim je pri srcu blagor občine, se zdaj že bolj menijo o gospodarskih nalogah in potrebah ter manj o strankarskih problemih. V pokrajinskem svetu bosta zastopala Krmin dva svetovalca, izvoljena na listi Krščanske demokracije. Ta sta dr. Tavasini in učitelj Fabrizio, od katerih je prvi dobil 1981 glasov, drugi pa 1497. Občani pričakujejo od njih, da bosta nepristransko branila vse krminske koristi.

POPRAVA CERKVE

Eden izmed značilnih spomenikov stare Gorice je tudi cerkev sv. Ignacija na Travniku. Njeno krasno baročno pročelje in čebulasta zvonika dajejo mestu prav poseben pečat. Škoda, da ne pridejo te lepe stavbne oblike tako do veljave, kot so prihajale še pred vojno, ko je ob cerkvi stalo poslopje nekdanjega jezuitskega samostana, pozneje vojašnice, zidane v podobnem slogu. Zunanost travniške cerkve že zgublja svoj blesk zaradi modernih stavb v bližini in pa ker se zidovje in pročelje kruši. Te dni so pa že postavili ogrodje za popravilo zunanjih sten na cerkveni stavbi. Dela gredo na račun občinske uprave. Upamo, da ne bodo nevesne roke poslabšale umetniške vrednosti stavbe.

NOVI KANONIK

Goriški stolni kapitelj se je te dni izpolnil z dvanajstim članom. S papeško bulo je imenovan za stolnega kanonika dr. Ristits, ki je po rodu iz stare goriške rodbine. V mašnika je bil posvečen leta 1944. Ko je položil doktorat iz bogoslovja, je postal stolni vikar in katehet na liceju. Opravlja tudi razne administrativne službe v škofijski kuriji. V stolnem kapitlu bo imel mesto kanonika sholastika, ki je ostalo prazno s povišanjem msgr. Velcija za stolnega dekana. V kapitlu sedita danes tudi dva slovenska kanonika, msgr. Gregorec in msgr. Klinec.

- Kranjska dolina

GRMEK

Nesreča nikoli ne počiva, pravi stara ljudska modrost. Na svoji koži jo je pa občutil naš sosed Anton Florjančič iz zaselka Kostno. Peljal je na povodcu kravo k napajališču. Živinče je pa kar nenadoma podivjalo in je začelo vleči gospodarja za sabo. Oba sta vlekla za povodec. Nazadnje je zmagala krava in mož je obležal na tleh. Zlomil si je nekaj reber in se bo moral zdraviti v bolnišnici.

Takšni primeri tudi kažejo, kako je nujno potrebna ureditev primernih napajališč blizu hlevov, da se živina, ki se mora preveč oddaljiti od hleva, ne preplaši.

TIPANA

Na cesti, ki v napetem klancu pelje iz Tipane v dolino, se je v ponedeljek opoldne pripetila nesreča, ki ni le po čudnem naključju zahtevala več žrtev. Po cesti je vozil tovornjak poln vojakov. Nenadoma je počila pri težkem vozilu prednja os in avto je z vso silo butnil v skalovje ob cesti. Prav to je bilo tisto srečno naključje, kajti če bi zavozil na drugo stran ceste, bi zgrmel v sto metrov globok prepad Račjega potoka. Tako pa je bil ranjen samo en vojak, ki je sedel zadaj in ga je sunek stresel z vozila. Cesta je bila štiri ure zaprta za promet.

OVČJA VAS

Naša vas slovi po svetu po svojih alpskih lepotah, obenem pa tudi kot kraj, kamor prinašajo največ ponesrečenih alpinistov z okoliških gorskih orjakov.

V nedeljo popoldne so tudi prinesli na nosilih mrtvega planinca, in sicer 24-letnega Giuseppa Luisa iz Trsta. Sel je na izlet s Tržaškim telovadnim društvom. Ko se je vračal z dvema prijateljema po stezi z zavetišča Pellarini, ga je zgrabila nenadna srčna slabost. Tovariša mu nista mogla pomagati, ker je mladenič že v par minutah izdihnil.

SOLSKA PRIREDITEV

Opozarjamo naše občinstvo, zlasti starše, ki imajo otroke na slovenskih šolah, da bo zaključna šolska prireditev v nedeljo ob napovedanem času na šolskem dvorišču v ul. Randaccio. Prejšnjo nedeljo je bila odpovedana zaradi slabega vremena. Vabimo, da se udeležite prireditve v velikem številu, da dokazete z dejanjem smisel za naše šole.

enkrat toliko preferenc kot drugi, zato prevladuje mnenje, da mu zaželeno mesto ne uide.

STEVERJAN

Med volitvami se je po Števerjanu dosti šepetalo, češ da nekdo podkupa volivce z živilskimi paketi. Resnici na ljubo pa moramo povedati, da ni bilo vse prav tako. Prefektura je dala občini že pred volitvami na razpolago 1.500.000 lir, in sicer 750.000 za E.C.A., drugo polovico pa za nujno potrebna javna dela. Občinski podpori urad je razdelil prvo polovico v nakazilih vsem revežem in potrebnim kolonom. Občina ni sama ne kupila paketov in niti jih ni sama delila. Ljudje sami so si pa živila kupili v tistih trgovinah, kjer so želeli in ne v kaki naprej določeni. Podpora ljudem prišla ravno prav. Tako malo niso izkupili za češnje že dolgo let. Stari ljudje menijo, da ni bilo že sedemdeset let tako slabe sadne letine.

GORIŠKI KADILCI

Goriška občina je objavila statistični zbornik mesta, ki razgrinja v luči številč življenje meščanov v letu 1960. Danes nas zanimajo podatki, koliko denarja poženejo Goričani v dim. Kar začudi se bralec, ko vidi zapisano število 50 milijonov in pol kilograma tobaka raznih vrst, katerega so v Gorici pokadili. V prvi vrsti so cigarete, katerih so porabili skoro 49 milijonov kilo-

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Giuseppe Mazzini o domovini

Dne 2. junija je Italija praznovala »Dan republike«. Njen veliki ideolog pa je bil Giuseppe Mazzini. Vse svoje življenje se je bojeval za ta ideal, za svojo republiko, za domovino svobodnih in srečnih ljudi.

Mazzini se je rodil 22. junija 1805 v Genovi, umrl pa je 10. marca 1872 v Pisi. Skoro polovico svojega življenja je moral preživeti kot begunec v tujini, od koder je vodil boj za svoje človečanske in narodne ideale, ne le proti tujim oblastem, ki so držale velik del Italije v podložništvu, ampak tudi proti reakcionarni vladi v neodvisnem delu Italije.

Giuseppe Mazzini spada med največje evropske politične mislece vseh časov in je drag vsem ljudem in vsem narodom, ki ljubijo svobodo, posebno pa tistim, ki se morajo zanj še bojevati.

Iz njegove knjige »Dolžnosti človeka«, ki je izšla v slovenščini pred 36 leti, ponatiskujemo nekaj njegovih misli o domovini, ki so vedno aktualne.

Brez domovine nimate ne imena ne obeležja ne glasa ne prava in niste krščenj kot bratje med narodi. Izrodek človeštva ste. Vojsčaki brez zastave, Judje med narodi, ne boste uživali ne vere ne zaščite: nihče vam ne bo za poroka. Ne domišljajte si, da se osvobodite od krivičnega socialnega položaja, ako si prej ne priborite domovine; kjer ni domovine, ni skupnega dogovora, na katerega bi se mogli sklicevati: tam vlada samo sebičnost in interesov in kdor ima v rokah oblast, jo drži, ker ni skupne zaščite za zaščito posrednika. Naj vas ne zavede misel, da boste poboljšali svoje materialne prilike, ako niste prej rešili narodnega vprašanja: ne boste uspeli.

SAMO DOMOVINA MORE IZPOLNITI UPE

Vaša industrialna združenja, vaše zadrage za medsebojno pomoč so dobre kot vzgojno sredstvo; kot gospodarski činitelj ostanejo jalove, dokler ne boste imeli Italije. Gospodarski problem zahteva v prvi vrsti pomnožitev kapitala in proizvodnje; dokler je vaša dežela raztrgana na razne dele — dokler boste, ločeni po carinskih mejah in vsakovrstnih umetnih težkočah, imeli samo omejena tržišča pred seboj — ne morete upati na ono pomnožitev. Danes — ne varajte se — niste vi delavski stan Italije; vi ste le del tega razreda: nemočni, neenaki za dosego cilja, ki si ga postavljate. Vaše osvobođenje se bo moglo praktično izvajati šele tedaj, ko bo narodna vlada, razumevajoč duh časa, iz Rima, v deklaracijo načel, ki bo pravilo za razvoj italijanskega življenja, uvrstila besede: **Delo je sve-to in je vir bogastva v Italiji.**

Ne pustite se torej zavajati od upov v materialni napredek, ki so v vaših današnjih prilikah samo varljive omame. Samo domovina, prostrana in bogata domovina Italija, ki se razteza od Alp do poslednje pokrajine na Siciliji, more izpolniti te upe. Vi morete doseči, kar je vaše **pravo**, samo, ako se pokorite temu, kar vam velela dolžnost. Zaslužite in boste imeli.

O bratje moji! Ljubite domovino! Domovina je naša hiša; hiša, ki nam jo je dal Bog in postavil v njo številno družino, ki nas ljubi in ki jo ljubimo, s katero se lahko bolje in hitreje razumemo kakor z drugimi in ki je zavoljo osredotočenja na določenem ozemlju in homogene narave svojih elementov poklicana za nalogo posebne vrste.

AKO DELAMO ZA DOMOVINO DELAMO ZA ČLOVEŠTVO

Domovina je naša delavnica: proizvodi naše delanosti se morajo razprostirati iz nje v korist vse zemlje: ali delovno orodje, ki ga moremo mi bolje in uspešneje uporabljati, se nahaja v tej delavnici in mi se mu ne moremo odreči, ne da bi zatajili božjega namena in ne da bi zmanjšali svojih sil. Ako delamo, po pravih načelih, za domovino, delamo za človeštvo: domovina je oporišče za vzvod, ki ga moramo uravnati na splošno korist. Ako zgubimo to oporišče, smo v nevarnosti, da postanemo nepotrebni domovini in človeštvu. Preden

se združimo z narodi, ki sestavljajo človeštvo, moramo obstajati kot narod. Združenje je mogoče samo med enakimi, vaše kolektivno bitje pa ni še priznано.

Človeštvo je velika vojska, ki osvaja neznane dežele proti mogočnim in opreznim sovražnikom. Narodi so razne armade, divizije te vojske. Vsakdo stoji na mestu, ki mu je poverjeno: vsakdo ima izvršiti posebno nalogo in skupna zmaga je odvisna od točnosti, s katero bodo razne operacije dovršene. Ne motite bojnega reda. Ne zapuščajte zastave, ki vam jo je Bog dal. Kjerkoli se nahajate, v sredo kateregakoli naroda vas prilike vržejo, borite se za svobodo tega naroda, ako trenutek to zahteva; ali borite se kot Italijani, da bo kri, ki jo prelijete, donasala čast in ljubezen ne samo vam, ampak tudi vaši domovini. In italijanska naj bo neprestano misel vaše duše: italijanski naj bodo čini vašega življenja, italijanska znamenja, pod katerimi se pripravljate na delo za človeštvo. Ne recite: **jaz**, recite: **mi**. Domovina naj se utelesi v vsakem od vas. Vsakdo od vas naj se čuti in naj bo porok svojih bratov: vsakdo od vas naj ravna tako, da bo v njem spoštovana in ljubljena domovina.

DOMOVINA JE OBCESTVO SVOBODNIH

Domovina je občestvo svobodnih in enakih, bratsko združenih v složenem delu za en sam cilj. Vi jo morate ustvariti in vzdržati takšno. Domovina ni agregat, ona je **združenje**. Ni domovine, kjer je enoličnost tega prava porušena z obstojem kast, privilegijev in neenakosti — kjer je tvornost enega dela individualnih sil in sposobnosti zbrisana in uspavana — kjer skupno načelo ni sprejeto, priznано in razvito v vseh: tam ni nacije, ni naroda, ampak množica, slučajno nagomiljenje ljudi, ki so jih okoliščine združile in jih bodo drugačne okoliščine zopet razdvajale.

V imenu svoje ljubezni do domovine se boste bojevali brez prestanka proti obstoju vsakega privilegija, vsake neenakosti na zemlji, ki vam je dala življenje. En sam privilegij je zakonit: privile-

gij genija, ko se genij pokaže bratski združen s krepostjo; ali to je privilegij dovoljen od Boga in ne od ljudi — in ko ga priznate, sledeč njegovemu navdahnjenju, ga priznajte svobodno, po svoji volji in svojemu izboru. Če katerakoli predprava zahteva od vas pokorščine zaradi sile nasledstva ali prava, ki ni skupno pravo, je to uzurpacija, trinoštvo; in vi ga morate pobijati in uničiti. Domovina mora biti vaš božji hram. Bog na vrhu, narod enakih na temelju: ni drugega pravila, drugega navedenega zakona, ako nočete onečastiti domovine in sebe. Postranski zakoni, ki morajo polagoma uređiti vaše življenje, naj bodo samo postopna uporaba tega najvišjega zakona.

Ali da bodo takšni, je potrebno, da jih vsi pomagata ustvariti. Zakoni, ki jih je ustvaril samo del državljanov, morejo po sami naravi stvari in ljudi odražati samo misel, težnje in želje tega dela; oni ne predstavljajo domovine, ampak eno tretjino, eno četrtno, en razred, eno pokrajino domovine. Zakon mora izražati vsobče težnje, pospeševati koristi vseh, ustrezati srčnim utripom naroda. Ves narod mora biti torej, neposredno ali posredno, zakonodajalec. Prepustite to nalogo samo nekaterim, zamenjate domovino, ki je zedinjenje vseh razredov, s sebičnostjo enega samega razreda.

Priznanje jugoslovanskih diplom

Vseučilišče v Padovi je na prošnjo prizadetih priznalo jugoslovanski diplom dvema kmetijskima inženirjema s Tržaškega, in sicer ing. Veri Kunstelj Pečenko ter ing. Stanku Grgiču. Prizadetima ni bilo treba polagati nobenega izpita. Predložiti sta morala dekanu agronomске fakultete le potrebne listine in študijske programe, prevedene v italijansko. Oba sta dobila naslov doktorja agronomskih ved. Ta naslov prejmejo v Italiji vsi tisti, ki dovršijo agronomijo, medtem ko v Jugoslaviji, kot tudi v Nemčiji in Avstriji, podeljujejo v takih primerih naslov inženirja agronomije.

Ker je študij agronomije v Italiji tako rekoč enak onemu na jugoslovanskih vseučiliščih, je fakulteta v Padovi brez težav priznala vse izpite, ki sta jih prizadeta inženirja položila na jugoslovanskih univerzah.

Pečenkova je dovršila svoje študije v Ljubljani, Grgič pa v Zagrebu. Obema ob tej priliki iskreno čestitamo.

FILM »ZAKON VOJNE«

Te dni smo lahko videli v Trstu zanimiv film z naslovom »Zakon vojne« (Legge di guerra), ki je sicer francosko - ameriško - italijanski koprodukcijski izdelek, a nastopa v njem v stranskih vlogah več deset slovenskih igralcev, med njimi tudi Mira Sardočeva od Slovenskega gledališča v Trstu. Film je bil posnet v Kropi na Gorenjskem in njena stroga srednjeveška arhitektura se zelo prilega mračni filmski zgodbi, ki pa je zajeta iz druge svetovne vojne, ko je nacizem Evropo za nekaj let spet vrnil nazaj v srednji vek.

Film prikazuje dogajanje v slovenski vasi, ko vdrejo v vas nacisti, da ustrelijo trideset talcev, kot povračilni ukrep za atentat na vlak, ki je zahteval med nemškimi vojniki tri žrtve. Z ustrelitvijo pa nekoliko počakajo, da bi dali krivcu čas, da se sam javi in reši sovaščane smrti po nedolžnem, ali da svojci talcev sami najdejo krivca. V vasi se dogajajo v zvezi s tem dramatične scene. Film obravnava zanimivo postavljeno vprašanje osebne odgovornosti v vojni.

Vsi glavni igralci so zelo dobri, zlasti Mel Ferrer, Magali Noël, Ida Galli, Peter van Eyck v glavnih vlogah, a tudi stranske vloge so dobro zasedene. Najbolj pa je ganila gledalce čudovito nežna pojava nedolžne gorenjske deklice, stare sedem ali osem let, ki igra tako naravno in pristno, da to že sploh ni več igra, ampak življenje samo. Čudovit v svoji nepokvarjeni nedolžnosti je njen obrazek.

Frizor iz znanega jugoslovanskega filma: »Deveti krog«, proizvodnje Jadran film, ki je nastopil tudi v Cannesu

GOSPODARSTVO

Bakrena ali nebakrena škropila?

Ce bi kdo vestno preiskal, kakšna škropila uporabljajo naši vinogradniki proti peronospori, bi ugotovil tole. Kakih 40% vinogradnikov je odločno krenilo na pot modernih nebakrenih škropil, kakih 30% trmasto vztraja pri modri galici in apnu, ostali pa kolebajo; nekateri škropijo najprej z raztopino modre galice in apna, potem z nebakrenimi škropili, drugi pa ravno narobe in izvršijo zadnja škropljenja z bakrenimi škropili. Na splošno opažamo, da bakrena škropila odločno izgubljajo privržence v korist nebakrenim. — In kako je v ostalih italijanskih pokrajinah, kako v Jugoslaviji, Franciji, Svici in drugod, kjer gojijo trte? Približno tako je kot pri nas: del vinogradnikov je moderen in je opustil bakrena škropila, drugi del pa vztraja pri stari praksi in noče nebakrenih sredstev. V zadnjih dveh letih so mnogi pretrpeli precejšnjo škodo, a ne zaradi neprimerne škropila — kot sami mislijo, ampak zato, ker niso pravočasno škropili ali so prezgodaj prenehali škropiti. Stara navada je bila, da se je nehalo škropiti in žveplati že sredi julija, a praksa posebno zadnjih dveh let nam pravi, da peronospora in oidij lahko posebno močno napadeta tudi avgusta meseca in, če je primerno vreme za to, še vse do trgatve.

In kaj pravi znanstvo, kaj pravijo ravnatelji preizkuševališč in strokovnjaki za vinogradništvo in vinarstvo? V Italiji je več takih strokovnjakov in nekateri so svetovnega slovesa. Vsi, brez izjeme se zavzemajo za uporabo modernih nebakrenih škropil. Znani strokovnjak dr. Italo Cosmo, ravnatelj preizkuševalne postaje za vinogradništvo in vinarstvo v Coneglianu (Treviso), je imel pred dnevi predavanje, ki ga je organizirala preizkuševalna klet v mestu Velletri. Predavanja se je udeležilo več strokovnjakov in seveda še več vinogradnikov, ki so poskrbeli, da je bila razprava posebno živa. Zaključki zborovanja so bili:

Peronospora uničuje tobak

Lansko leto so v Italiji prvič ugotovili peronosporo na tobaku, a škoda ni bila posebej znatna. Mnogo hujše pa je letos, ker je peronospora uničila premnoga tobačna semenišča v pokrajinah Verona, Padova, Arezzo, Frosinone, Benevento, Lecce in Potenza, tako da ni na razpolago tobačnih sadik in so se morali pridelovalci letos odpovedati tej kulturi. Zato so imeli velikansko škodo in sedaj kličejo na pomoč državo, ki naj odpiše davke ter nakaže denarno podporo.

Proti peronospori na tobaku učinkujejo sicer navadna in ista sredstva kot proti peronospori na trtah ali drugih rastlinah, a škropiti je potrebno bolj pogostoma, ker je inkubacijska doba — doba od okuženja (dežja) do pojave plesnivih peg — različna in znaša pri peronospori na tobaku tudi samo 3 ure. Pridelovalci so prisiljeni škropiti vsak 3. dan, kar gojenje znatno podraži, posebno še, ker do sedaj sploh ni bilo potrebno nobeno škropljenje.

Kadilcem pa se ni treba bati, da bo zmanjkal tobak, ker so na svetu velike zaloge tobaka.

1. Proti peronospori naj se uporabljajo nebakrena škropila, ki naj bodo izdelek resnih podjetij. Taka izbrana škropila preprečijo in ustavijo razvoj peronospore in hkrati pospešujejo rast trt in delovanje listov, tako da postane grozdje bolj sladko. Izkušnja tudi uči, da se zarod bolje oplodi, tako da je končno pridelek boljši in večji. — Priporočljivo je, da se napravljenemu škropilu doda kakšna lepilna snov, da dež tako hitro ne izpere škropila.

2. Če uporabljaš proti peronospori nebakrena škropila, ni s tem rečeno, da si že poskrbel za boj proti oidiju. Ni dovolj, da raztopimo v škropilu proti peronospori določeno količino škropilnih žvepel (Cosan, kolooidno žveplo in druga), marveč moramo žveplati tudi z navadnim žveplom v prahu. To je zlasti potrebno za prvo žveplanje, za žveplanje pred cvetenjem in takoj po cvetju ter na koncu (konec avgusta).

3. V vsaki pokrajini bi moralo delovati opazovališče, ki bi javilo, kdaj je potrebno škropiti ali žveplati.

4. Pri vršičkanju, to je krajšanju zelenih trtnih rozg, odstrani čim manj, ker se v listih tvorijo snovi, ki potem prilezejo v jagode in se tam spremenijo v sladkor.

Cene zemljišč padajo

Tu ne mislimo na stavbišča, ker njih cena se na splošno viša in to po vsem svetu. Pač pa padajo cene obdelovalnih zemljišč, posebno takih kjer strojno obdelovanje ni prav lahko. Trenutno je v Italiji promet z zemljišči v glavnem omejen na zemljeknjižne prenose zaradi dedovanja ali na redke nakupe posameznih parcel za zaokrožitev male kmečke posesti.

Padanje cen zemljišč je posledica bega z dežele, ker se zelo krči število onih, ki hočejo živeti od kmetijstva. Visoke zemljeknjižne — registrske prenosne pristojbine tudi ovirajo živahnejši promet z zemljišči in zato mnogi gospodarstveniki — med temi bivši predsednik republike Einaudi — predlagajo in zahtevajo, da se te registrske takse ukinejo.

PRIHODNJO PŠENIČNO LETINO

cenijo optimisti na 75 milijonov stotov, pesimisti pa pravijo, da ne bo dosegla 70 milijonov stotov. Na vsak način bo Italija tudi v bodoče prisiljena uvoziti kakih 20 milijonov stotov. Ker je cena pšenice v Italiji znatno višja kot na svetovnem trgu, ni pričakovati, da bi se odkupna cena za pšenico kaj spremenila.

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20

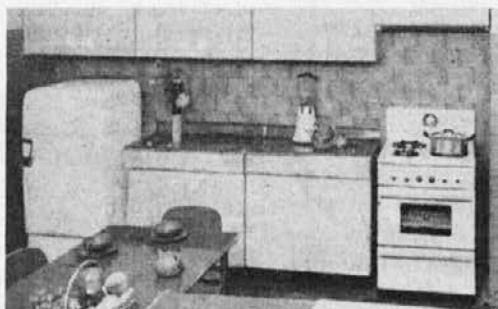
ŽENA IN DOM

NASE STANOVANJE

V stanovanju živimo večji del našega življenja in zato mora to biti suho, sončno, zračno in svetlo. Stanovanje moramo vedno dobro zračiti ne glede na vreme; s tem se stene suše. Suhi zidovi imajo polno majhnih lukenj, skozi katere se menja zrak; v vlažnih zidovih so te luknjice zaprte. Taki zidovi škodujejo pohištvo in obleki, največ pa škoduje zdravju.

Stanovanje mora biti primerno veliko, ker tesno stanovanje slabo vpliva na človekovo razpoloženje. Toda tudi skromno stanovanje lahko skrbna gospodinja tako uredi, da se v njem prijetno in udobno živi. Vedno mora biti čisto in čim lepše urejeno, ker to odkriva gospodinjin osebni okus.

Predsoba mora biti vedno čista in urejena, da dobi gost dober vtis o gospodinjji, pa čeravno stopi samo na prag. Vanjo postavimo lep obešalnik za plašče in pokrivala ter posodo za odlaganje dež-

nikov. V bližini obešalnika naj bo ogledalo, pod njem pa policiča s predalom, v katerem shranjujemo ščetko za obleko in hišne ključke. Ne smemo pozabiti na predpražnik in na majhno mizico s cveticami.

Dnevna soba naj bo preprosta in brez posebnih okraskov. Sploh preveč drobnarij, okraskov in družinskih slik po stenah priča o slabem gospodinjskem okusu. Mnogokrat dnevna soba nadomešča jedilnico. Na okna obesimo tanke zavese, da propuščajo dovolj svetlobe. Pod mizo naj bo preproga iz linoleja, ki jo najljepše čistimo.

Ce imamo dovolj sob, si uredimo tudi jedilnico. Miza naj bo raztegljiva, omare pa velike. Ne smemo pozabiti še na servirno mizico za odlaganje posode.

Spalnica naj bo največja soba v stanovanju. V spalnici mora vladati popolna čistoča. Pohištvo naj bo preprosto, da se ne nabira prah, po barvi pa svetlejšje. Oken ne zastiramo s težkimi zavesami.

Otroška soba naj bo svetlo pobarvana. Stene naj bodo do 1 metra visoko obložene s svetlo pobarvanim lesom, da lahko očistimo razne odtise. Pod naj bo iz linoleja, da se lažje čisti.

Soba za goste naj ima ljubko pohištvo in naj ima toliko udobnosti, da v njej lahko prenoči ali preživi nekaj dni kak gost.

Podstrešje nam služi za odlaganje zabojev, kovčkov in sploh stvari, katerih v stanovanju ne rabimo. Enkrat na mesec moramo podstrešje očistiti prahu.

V kleti navadno shranjujemo kurivo, ki naj bo urejeno. Drva zložimo ob steni, premog pa imamo v ogradi. Mnogokrat držimo v kleti tudi hrano za živali. Tudi ta prostor čistimo in to posebno pajčevine.

Shramba je zelo važen prostor. Obrnjena naj bo proti soncu in mora biti suha. Okna zamrežimo z žično mrežo. Nadzorstvo nad shrambo mora imeti gospodinja sama, da točno ve, kaj je v njej in kaj mora še nabaviti. V shrambi naj bo tudi polica, na kateri shranjujemo večje lonce in kuhinjski pribor, ki ga rabimo samo nekočkrat v letu.

Kuhinja naj bo najskrbnejša in po vseh higienskih pravilih urejena. Od njenega delovanja sta odvisna zdravje in precejšen del družinske sreče. Stene naj bodo pobarvane z oljnato barvo, da je čiščenje lažje. Pohištvo naj bo v njej malo, da ne zavzame preveč prostora; mora biti skrbno razeljeno, in sicer tako, da se vanj čimveč spravi. Navadno je pobarvano s svetlimi barvami in lakirano, da se lepo čisti z milnico in vodo. V kuhinji naj bo poleg večje mize nameščena še mizica, na kateri se lahko pritrjujejo različni strojčki. Ne smemo pozabiti na uro in ne na tehtnico.

Kopalnica pa mora biti zelo čista in urejena po vseh higienskih načelih.

27.

Priredil R. B.

STRTA SRCA

Pred njim jo je tudi obhajal strah. Ne zaradi tega, kar je zvedela od Delice. Medtem ko je bil še pred štirimi dnevi gospodar France miren in preudaren mož, se je zdaj vznemirjal za vsako malenkost. Že dvakrat ga je povprašala, kaj mu je, a ji ni odgovoril. Kakšne skrbi ima neki? Gospodarskih ne, saj so jima poljski pridelki vsako leto več vrgli. Nekaj pač mora biti.

Ko so se odprla vrata, je dvignila glavo. Na pragu je stal gospodar s povešenimi rameni in jo presunljivo gledal. Zgrabil jo je strah, da ni morda bolan. Prihajal je iz mesta in je bil morda pri zdravniku.

»Franc, si bolan?« je pristopila k možu. »Povej, kaj ti je vendar?«

»Da, bolan sem,« je hripavo povedal in si potegnil z roko po čelu. »Pa ne kakor ti meni. Rezek nasmeh je sledil tem besedam. »Če gre komu predobro, postane objest... kar je imel, mu ne zadostuje več...«

Polna groze je strmela žena v svojega moža, ki je po prvem izbruhu zopet povsod glavno. Pogovor z Delico je ni več briga, bala se je zanj. Tako dober je bil vedno z njo in Delico. Vzgojil jo je kot lastnega otroka, preskrbel ji je dobro šolsko izobrazbo, celo posestvo ji bo po smrti prepustil, je dejal, saj je njihova.

»Franc, prosim te,« je ljubeznivo začela Jera in položila roko na njegova široka pleča. »Kaj pomenijo tvoje besede? Saj ne veš, kaj si govoril.«

»Prav dobro vem, Jera, še preveč — na žalost.« Težko je sodel. »Kar sem v vseh teh

letih pridobil, hišo... posestvo, vse to je propadlo... zgubljeno po moji krivdi!«

»Franc!«

Težko je prikimal. »Od mene moraš zvedeti, Jera, ne po drugih, kako sem vaju uničil... tebe in Delico.« Iskal je besed. »Veliko vsoto sem žrtvoval..., da bi prinesla obresti, da bi povečal hišo... dokupil več zemlje.« Spet je umolknil.

»Pri novi sladkorni tovarni sem vložil mnogo denarja... veliko v primeri z našim premoženjem.« Mož se je zopet prekinil, nato pa je presekano nadaljeval: »Zakaj sem to storil?... Sosed me je pregovoril, da bo neslo precej obresti. Podpisal sem menice. Zdaj jih je treba plačati. Baronica Matilda Vrhovčeva terja denar za delež, za katerega sem jamčil. Ona, polna denarja... ne popusti pa niti vinarja.«

Čeprav je utrujen obmolnil, je žena dobro vedela tudi to, česar ni povedal. Da, Matilda Vrhovčeva jima je prinesla otroka v hišo. Vesela je bila, da se ga je odkrižala.

Ne, ne! Tako ne sme govoriti. Z Delico je prišla sreča v hišo. Ta misel ji je vse prikazala v lepši luči.

»Nikar si vsega ne jemlji tako k srcu, Franc...« S temi besedami ga pa ni potolažila. Obregnul se je: »Kako, ne jemlji si k srcu? Stvar je zgubljena! V štirih tednih moram položiti sto tisoč...«

Kako rada bi Jera potolažila moža, da se bodo kljub udarcu že kako prebili skozi življenje, toda vedela je, da bi vse besede padle v prazno.

Moža pa je grizlo v duši, da je tako lahko miselno prišel skoro na beraško palico. Občutek strahu se je dvigal v njem. Tolikšne vsote ne more zbrati, hiša in posestvo, vse bo šlo na boben.

»Ne!« je vzklila žena proti svoji volji in je z grozo v očeh strmela v moža. Ta pa se je obrnil, ne da bi jo pogledal. Hotel je ostati sam s svojimi mislimi.

Jera je pa stala kot kip. Že drugi udarec jo je danes zadel. Najprej ji je Delica razodela svojo tajnost, zdaj pa še mož.

Niti misliti ni skoraj mogla. Vedela je samo to, da mora počakati Delico in ji zabiti, naj nikjer ne pove niti besedice, kar sta oni dve prej govorili.

(Dalje)

Davki pojedó 1/3 dohodka

Zakladno ministrstvo je sporočilo, da so lansko leto (1960) znašali dohodki iz davkov 5.786 milijard lir. Ker je znašal narodni dohodek 17.132 milijard, predstavljajo davki 33,8% tega dohodka ali nekaj več kot 1/3. Za primerjavo navajamo, da so l. 1938 davki predstavljali samo 24,4% narodnega dohodka. Tolažijo pa nas, da je to zvišanje davkov samo posledica pravičnejše razdelitve dohodkov.

Nad 200.000 mladih ljudi

je v Italiji v letu 1960 pokazalo hrbet kmetijstvu in šlo iskat zaslužka v druge gospodarske panoge. Kmetijstvo je vedno predstavljalo zalogo delovne sile za industrijo in druge poklice, kjer ni delo tako težko in tako slabo plačano kot v kmetijstvu. Vendar ni bil beg z dežele nikdar tako občuten kot v zadnjih letih. To se pa dogaja po vsem svetu.

Opazil je nekatere pare plesalcev, katere je že poznal od prej, ko sta včasih z Evo ob sobotah ali nedeljah zvečer prihajala sem plesat. Nekdo ga je pozdravil. Toda imel je občutek, da je že zelo daleč od njih, ali kakor da so že na drugem bregu prepada, preko katerega ni več mostu.

Minila je polnoč. Orkester je igral dalje.

»Kaj se bo zgodilo jutri opolnoči?« je pomislil in obšla ga je zona. Morda ni bilo človeka v lokalu, ki bi ne bil isto pomislil, a nihče ni tega pokazal. Pari so se vrteli dalje v živčnem ritmu brenčeče ritmične glasbe, v katero so posegala tolkala kakor daljni odmevi primitivne Afrike. Čute je hkrati vznemirjala in božala. Ženske so se stiskale k plesalcem kakor v kozmičnem strahu. Morda kakor v davnih predzgodovinskih časih v votlinah, ko so zunaj rjovele predpotopne zveri.

Ko je ob pol dveh odhajal iz nočnega lokala, je kupil na ulici nekaj pravkar dotiskanih dnevnikov. Iz ogromnih naslovov na prvih straneh je bilo čutiti pri vseh pesimizem.

Vladni aeravto ga je prepeljal ob dogovorjeni uri do skritega mesta v gozdovih pod Glacier Peakom, kjer je bilo zbirališče za udeležence odprave. Tam je že našel biologa dr. Minkusa in konstruktora Brianskega, katerega je poznal že od prej. Začudilo pa ga je, ko je zagledal med skupinico drugih, ki so mu bili še neznan, tudi majhnega, koščene kapucina z dolgo rdečo brado. Držal je roke v rokavih, prekrizane na prsni in mirno čakal nekoliko v stran od ostalih. Delno iz simpatije in delno iz poklicne časnikarske radovednosti se mu je približal.

»Greste tudi vi z nami, pater?«

»Tako je bilo odločeno.«

»To me zares veseli. Tako ne bomo pogrešali duhovne tolažbe.«

»Bog je povsod. Tudi med zvezdami.«

»Res je. Toda marsikdo rad sliši, da mu to kdo večkrat zagotovi, če se že ne da dokazati.«

Povzatek iz vesolja

E. Z.

13.

»Mislim, da nam tudi dokazov za božjo navzočnost v vesolju ne bo manjkalo,« je mirno odvrnil kapucin.

»Moje ime je Peter Krushnik.«

»Jaz pa sem pater Robert, a najdejo se med prijatelji tudi taki, ki mi pravijo kar pater Barbarossa, he, he.« Skoro otroško prirčno se je zahihital, da sta se pokazala iz rdeče gošče dve vrsti zdravih, rumenih zob. Bil je mlajši, kakor se je zdel na prvi pogled.

Napravljal je nenavadno simpatičen, hkrati pa nekoliko smešen vtis, s tisto svojo dolgo rjavo kuto in dolgo brado sredi gladko obratih, atletskih mož čisto drugega človeškega tipa.

Nebo je začenjalo bledeti in že so se kazali obrisi gora. Med debli v gozdu je bila razpeta prozorna meglica. Ko so tako stali in čakali, se je polotil Petra občutek iz nekdanih dni, ko so se v majskih jutrih takole zbirali dijaki za šolski izlet. Toda ta izlet bo trajal zelo dolgo, je pomislil, in ni čisto gotovo, da se bo mo še kdaj vrnili z njega.

Ko so bili vsi zbrani, so jih naložili na avtomobile in prepekljali do jase, pod katero je čakala skrita v globokem navpičnem rovu vesoljska raketa. Z dvigalom so jih odpeljali do nadstropja, kjer so se vkrcali vanjo. Bila je ogromna in v notranjosti je napravljala vtis velikanske moderne palače z dvoranami, kabina-mi, laboratoriji, delavnicami, proizvodnimi oddelki in vrtički. Tudi bolnišnice ni manjkalo.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Konec letošnjega italijanskega nogometnega prvenstva

Juventus ponovno državni prvak

Letošnjega državnega nogometnega prvenstva je konec. S tem so se tudi zaključila dolga uganjanja, kdo bo zasedel prvo mesto na lestvici. Vsi smo morali čakati prav do zadnjega kola, da se je to vprašanje končno razčistilo. Juventus, ki mu je bila ekipa Inter skozi vseh 34 kol trd in lahkosmično nasprotnik, si je ponovno pridobil častno lovoriko najboljšega moštva v Italiji, čeprav je disciplinska komisija določila, da se prekinjeno srečanje s klubom Internazionale, ki je do zdaj dvignilo veliko prahu, ponovno odigra v soboto, 10. junija. O letošnjem državnem prvenstvu lahko rečemo, da je bilo zelo napeto in razburljivo. Najprej je kazalo, da bo Internazionale na Catanio, kjer je goštolov Inter. Milansko moštvo, razočarano zaradi odločitve disciplinske komisije, je v Cataniji doživelo grenak poraz. Črno-plavi so bili v nedeljo le medla senca tistega moštva, ki smo ga bili vajeni gledati, in zato se bodo po vsej verjetnosti morali zadovoljiti samo s tretjim mestom, ker bo Juventus hotela na vsak način proslaviti svojo dvajseto zmago prvenstva z odličnim uspehom.

Kaj bi rekli o Juventusu? Prvaki so bili vse skozi precej odločni, čeprav večkrat tudi precej »ne-srečni« in to prav v trenutku, ko je na vrhu lestvice blestela Inter. Številne poškodbe niso preprečile, da so se člani torinske ekipe dobro izkazali skoraj na vseh tekmah. Res je bila Juventus na koncu precej utrujena, a tudi druge ekipe niso bile »sveže«. Najboljši strelci Juventa so: Sivori (20 golov), Charles (15), Nicolè (12) in Mora (11). Za Juventus so igrali tile igralci: vratarji: Vavassori (30), Mattrel (2) in Romano (1); branilci: Sarti (33), Cervato (27), Colombo (23), Leoncini (21), Emoli (18), Burgnich in Castano (13) ter Burelli (4); napadalci: Charles (31), Nicolè (28), Boniperti, Mora in Stacchini (27), Sivori (26), Mazzia (4), Caroli (3), Lodice (3) in Fascetti (2).

Na drugem oziroma tretjem mestu najdemo milanski enajstorici Milan in Internazionale, ki sta letos bili precej nestalni: Milan v glavnih trenutkih, ko so točke bile skoraj krvavo potrebne, Inter pa prav na koncu prvenstva, potem ko je skoraj vseskozi bil na čelu lestvice. Ko je Juventus bila v slabih vodah, sta Inter in Milan igrala malomarno in zapravljala dragocene točke. Najboljši strelci milanskih ekip so bili: Altafini (Milan — 22 golov), Firmani (Inter — 16), Vernazza (Milan — 14) in Corso (Inter — 10). Inter je moštvo, ki je zabilo največ (72) in prejelo najmanj (30) golov.

Na prvih mestih najdemo Sampdorio, ki je bila letos po zaslugi najboljšega strelca tekmovalja —

Brighentija (27 golov) — zelo uspešna, posebno na domačem igrišču (14 zmag in 3 neodločene izide v 17 tekmah), le obramba ni bila posebno močna (51 golov). Zelo nestalna je bila Roma, kljub svojim najboljšim strelcem Manfrediniju (20 golov) in Lojacu (13). Isto velja za Fiorentino, ki letos misli samo na pokale (v finalu se bo srečala z Lazio). Najboljši strelci moštva je Hamrin (14 golov). Padova je pod vodstvom trenerja Roccaja zaslužen zasedla 6. mesto, za kar ima največ zaslug srednji napadalec Milani (18 golov). Lepo je igrala Catania, posebno v začetku prvenstva; Bologna, s svojimi napadalci Peranijem in Viniciom (oba 11 golov), pa je bila negotova. Dobro pa je odigrala končno tekmo s Sampdorio (4:4). Sredi lestvice najdemo še Atalanto, o kateri so svoj časi mislili, da bo izpadla, L. R. Vicenza, Spal (dober je bil Massei — 13 golov) in Torino, ki se je za las rešil nazadovanja.

Največje razočaranje predstavljajo neuspehi Lazio (samo 5 zmag v 34 tekmah in 63 prejetih golov) in Napolija. Oba bosta drugo leto igrala v »B« ligi. Najresnejši kandidat za izpad je nadalje moštvo Lecca, čeprav je v nedeljo zmagalo v Rimu proti Lazio. Udinese in Bari pa imata precej upanja, da se rešita pred nazadovanjem. Bari je namreč v nedeljo igral neodločeno z Juventusom, Udinese pa je na domačem igrišču premagala Atalanto. Kdo bo izpadel, bomo zvedeli po izidu tekem, ki bodo v Bologni v nedeljo, 11. junija (Bari - Lecco), v sredo, 14. junija (Bari - Udinese), in v nedeljo, 18. junija (Lecco - Udinese).

V »B« LIGI ODLOČEN USPEH BENEČANOV

Po dolgem čakanju bo moštvo iz Benetk zopet igralo v prvi ligi. Z njim preideta med najboljše ekipe še OZO Mantova in Palermo. Benečani so letos dobro igrali in zato je njihova zmaga povsem zaslužena, kar velja tudi za OZO Mantova, ki se je uvrstila na drugo mesto le s točko razlike. Prav v zadnji tekmi je ta ekipa igrala neodločeno z Reggiano, ki je tudi mislila na »A« ligo, če bi Palermo klonil v Foggia. Igralci Palermo so se morali precej potiti, preden so prišli do končne zmage. Zanimivo je, da so Južnjaki v 38 tekmah le petkrat izgubili, neodločeno pa so igrali kar 20 tekem.

Med najboljšimi ekipami sta še Simmenthal iz Monze in Messina, za katero so vsi mislili, da bo prišla v »A« ligo. Južnjaki so pa na koncu tekmovalja popustili in zasedli 6. mesto. Zanimivo igro so pokazale tudi sledeče ekipe: Pro Patria, Alessandria, s svojim najboljšim strelcem Fanellom (25 golov) in Sambenedettese. Ostale ekipe pa so bile precej nestalne (posebno Genoa) in so se le za las rešile (Brescia in Hellas Verona). Na dnu lestvice sta Marzotto in Foggia Incedit, ki sta bili že pred časom obsojeni na izpad. Z njima bo moralo nazadovati še eno sledečih moštev: Triestina, ki je zaigrala neredno z Genoa in Novara (Messina - Novara 1:1). Obe se bosta med seboj pomerili v nedeljo, 11. junija, v Ferrari.

Poleg napadalca Fanella (Alessandria) so se letos izkazali tudi tile strelci: Raffin (Venezia), Merlo (Foggia), Sardej (Reggiana), Bean (Genoa) in Mentani (Novara).

Končna lestvica B lige: 1. Venezia 43, 2. OZO Mantova 49, 3. Palermo 46, 4. Reggiana 40, 5. Simmenthal Monza 42, 6. Messina 41, 7. Pro Patria, Alessandria in Sambenedettese 39, 10. Catanzaro 38, 11. Como in Prato 37, 13. Genoa in Parma 35, 15. Brescia in Hellas Verona 34, 17. Triestina in Novara 33, 19. Foggia Incedit 29 ter Marzotto 20.

MODENA LUCCHESI IN COSENZA

Tudi tekmovalje v »C« ligi je bilo zanimivo. »C« liga je bila razdeljena, kot je znano, v tri skupine, vsaka po 18 ekip. V »A« ligi je zmagala Modena, ki je lani bila v »B« ligi. Na 2. mestu je s petimi točkami razlike Biellese, ki pa je imela najboljšega strelca Magherija (21 golov). Izpadli sta Piacenza in Entella. V »B« skupini je bila odločno najboljša ekipa Lucchese. Druga je bila enajstorica Cagliari, ki je imela v Rossiju (18 golov) odličnega strelca.

Lucchese je zabila 55 golov in od teh so jih zabili Mantovani 15, Mannucci 13 in stari Bassetto 10. Izpadli sta moštvi Viareggio in Vis Sauro. V »C« skupini pa se je tekmovalje končalo prav zadnjega dne. Cosenza je zaigrala neodločeno (0:0) na svojem igrišču z ekipo C. C. Barra, ki bo morala igrati odločilno srečanje za izpad z moštvom Crotone. Trapani pa je v Chietiju tekmo izgubil (0:1) in s tem zapravlil vozovnico za v »B« ligo. Izpadlo bo tudi moštvo Avellino. Najplodovitejši strelci tekmovalja je bil napadalec Cosenze Lenzi, ki je zabil 19 golov.

V »D« ligi so zmagale tele ekipe, ki bodo prihodnje leto igrala v »C« ligi: Empoli, Ivrea, Vittorio Veneto, Grosseto, Portofranco in Montecchio.

Rus Kruminš Guliver v košarki

Kadar nastopajo sovjetski košarkarji, je nehoti vedno središče pozornosti Janus Kruminš. Nehote smo dejali zato, ker ne toliko s svojo igro, pač pa s svojo orjaško postavo vzbujajo pozornost tako pri gledalcih kot pri košarkarskih strokovnjakih, pri igralcih pa neprijeten strah.

Kruminš je visok 2,18 m, težak 144 kg, zato tudi običajni dvometraši med košarkarji kjer taki igralci niso redkost, izgledajo v njegovi bližini pritlikavci. Kadar pa se znajde med običajnimi igralci, katerih telesna višina se vrti okoli 180 cm, ga lahko opazujemo kot »Guliverja« med pritlikavci. Kruminš ni spreten in hiter košarkar, toda odlike njegovih sposobnosti so predvsem v njegovi telesni višini. Ni mu težko, kadar se znajde pod nasprotnikovim košem nekoliko stegniti roko in položiti žogo v koš, pa tudi v obrambi je večkrat nepremostljiva zapekla. Brez dvoma pa pomeni Kruminš tudi v psihološkem pomenu mnogo za svojo ekipo. S svojo postavo vzbujajo mogočnost in pri nasprotniku večkrat neprijeten občutek nemočnosti.

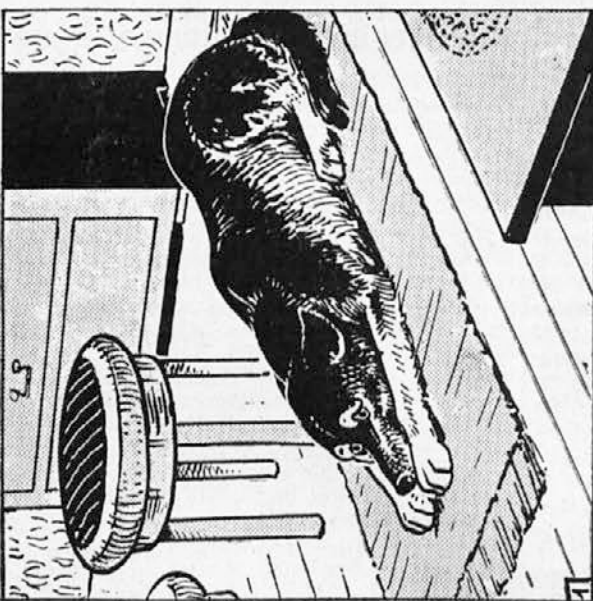
Janus je doma iz vasi Cesu v bližini Rige. Že v šoli se je seznanil s košarko. Na nekem šolskem tekmovalju ga je zagledal trener Rumenski. Mlad 14-letni dijak, visok 190 cm, je s svojo višino izstopal od vseh svojih tovarišev. Rumenski ga je povabil v klub in od tedaj se je začelo za Kruminša trdno vsakodnevno delo: trening.

Kruminš je hitro napredoval in že dve leti kasneje ga srečamo kot debutanta v državni reprezentanci, proti Franciji. Svoj ognjeni krst je zadovoljivo preстал in odslej ga najdemo kot stalnega člana reprezentančne ekipe. Odigral je blizu 100 tekem. Gostoval je po vsem svetu, in tudi na zadnjem evropskem prvenstvu v Beogradu.

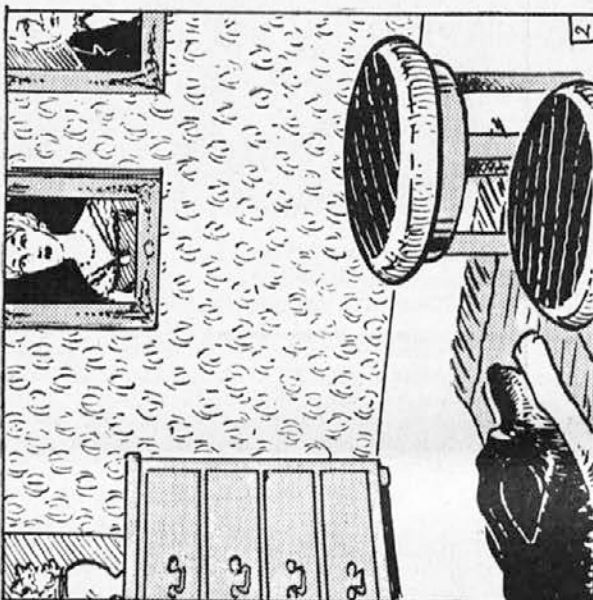
Januš je danes star 31 let. Mnogo je dal sovjetski košarki in počasi misli, da bo odstopil mesto mlajšim močem.

KONČNA LESTVICA PRVE LIGE

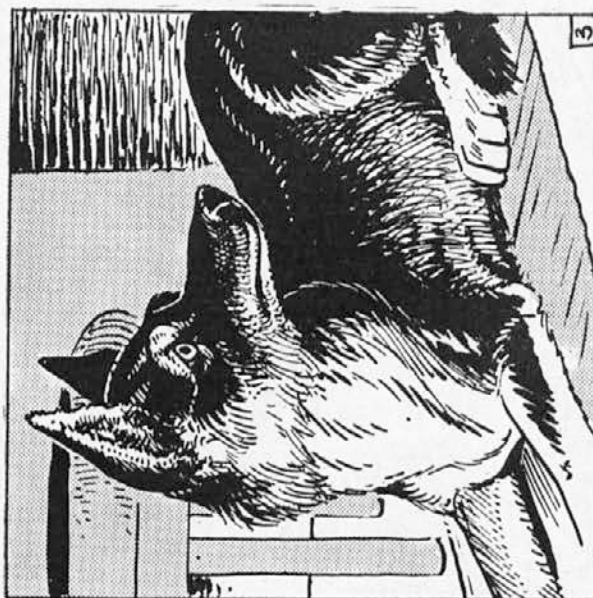
1. JUVENTUS	47	33	21—5—7	71—41
2. MILAN	45	34	18—9—7	65—39
3. INTERNAZ.	44	33	18—8—7	72—30
4. SAMPDORIA	41	34	17—7—10	54—51
5. ROMA	39	34	16—7—11	58—46
6. PADOVA	38	34	16—6—12	47—40
7. FIORENTINA	37	34	13—11—10	46—34
8. CATANIA	36	34	15—6—13	45—44
9. BOLOGNA	31	34	10—11—13	44—51
10. ATALANTA	31	34	9—13—12	35—41
11. L.R. VICENZA	31	34	10—11—13	35—46
12. TORINO	30	34	9—12—13	34—41
13. SPAL	30	34	10—10—14	39—50
14. UDINESE	29	34	9—11—14	39—53
15. BARI	29	34	9—11—14	27—38
16. LECCO	29	34	10—9—15	33—49
17. NAPOLI	25	34	7—11—16	30—47
18. LAZIO	18	34	5—8—21	30—63

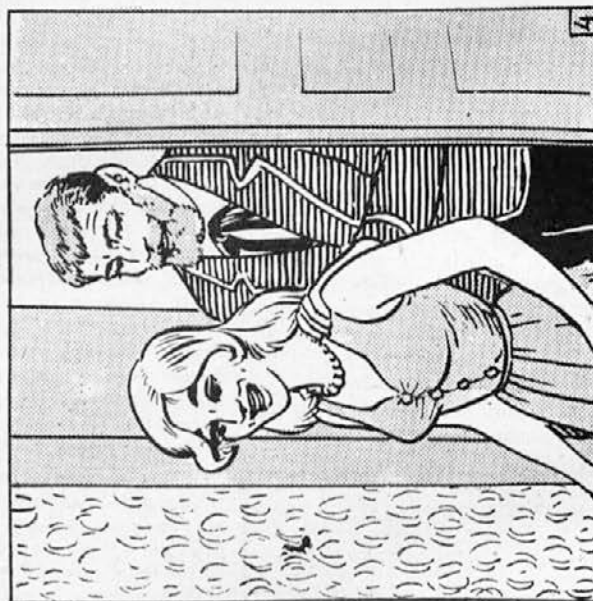
1. Kazan je ležal mirno in na njegovem lepem, močnem telesu se ni zganila niti najmanjša mišica. In vendar še nikoli ni bil tako zelo vznemirjen. Še nikdar ni občutil strahu, vse do tega trenutka ne, ko je ležal v tako čudnem prostoru, kakršnega še ni videl. Le zakaj ga je njegov gospodar pripeljal v ta čudni, tuji svet, kjer ga je pustil samega?

2. Komaj si je upal pogledati na stene, od koder so nanj strmo gledali tuji obrazi. Niso se premikali, niso govorili, samo gledali so z velikimi očmi. Še nikdar ga ni nihče tako gledal. Niti njegov prejšnji gospodar ne, ki je nekega dne obležal v mrzlem snegu. Mrtev je bil, pa njegove oči niso gledale tako čudno, kakor te z zidov.

3. Po dolgem času je zaslišal za vrati korake in govorjenje. Takoj je spoznal glas svojega gospodarja Thorpe, drugi pa mu ni bil neznan. Ko ga je slišal, je zastrigel z ušesi in ko se je v ta glas pomešal prijeten deklški smeh, je lahko vztrepetal. Ta glas ga je spominjal na lepe, davne sanje. Z dvignjeno glavo je strmel v vrata.

4. Vrata so se odprla in vstopil je njegov gospodar, ki je položil svojo roko na ramena vitkega dekleta. Imela je svetle, plave lase in velike modre oči. Smehljala se je in v lica so ji rdela. Kazan je takoj začutil, da ima njegov gospodar to dekletu rad. Radovedno jo je ogledoval, ona pa je veselo vzkliknila in stekla k njemu.

5. »Stoj,« je zaklical Thorpe, »nevaren je!« Toda dekletje je pokleknila k psu in stegnila roke, da bi ga pobožala. Kazan jo je gledal. Naj se umakne? Naj zalaja in jo ugrizne? Naj jo popade za vrat? Thorpe je planil naprej, prestrašen in bled kakor stena. Tedaj pa je Kazan začutil na glavi lahen dotik majhnih dlani. Zdrnil se je in mirno obležal.

6. Dekle je z rokami objela Kazanovo glavo in jo dvignila k svojemu obrazu. Potem je tiho, s trepetajočim glasom rekla: »Ti si torej Kazan, moj ljubi Kazan, moj junak!« Trdno ga je objela in ga dolgo časa stiskala k sebi. Thorpe je v velikem začudenju sklenil roke. Gledal je divjega psa, ki se je umiril v dekletovem objemu.

PO
POVESTI

J. OLIVERA
CURWOODA

RIŠE:

M. MUSTER